

MUNKAADÓK ÉS MUNKAVÁLLALÓK TEENDŐI¹

Egészségpénztár a gyakorlatban – a munkáltató teendői

Ha a belépés a munkáltatón keresztül történik, az első lépés a munkáltatói szerződés megkötése. A pénztár ilyenkor eljuttatja a szükséges nyomtatványokat (munkáltatói szerződés, tagok beléptetéséhez adatformátum) a munkáltató részére. A munkáltató a szerződés megkötése után elküldi az egészségpénztárnak a beléptetett tagok adatait, illetve nyilatkozik a támogatás jellegéről, és megadja a munkáltatói hozzájárulás pontos összegét.

Ahhoz, hogy a beléptetés folytatódjon, általában át kell utalni egy megadott összeget is az egészségpénztár számára (tagonként ugyanannyit). A pénztár elkészíti a tagok számára a belépési nyilatkozatokat, és megtörténik a tagfelvétel. Ezután a beléptetett tagokra vonatkozó adatbázis alapján elkészül a havi bevallásminta a munkáltató részére. Ezt a munkáltatónak minden hónapban ki kell töltenie, és el kell küldenie az egészségpénztárnak.

Az első havi hozzájárulás, illetve a belépési díj átutalása után elindul az egészségpénztári kártyák legyártása, és jóváírják az első havi tagdíjat az egyéni számlákon. A legyártott kártyákat rendszerint egy személyre szabott belépési csomagban küldik ki minden pénztártag számára, amely nemcsak a megőrzendő dokumentumokat tartalmazza, de hasznos információkat is, valamint általában a társkártyaigényléshez szükséges űrlapot is. Ekkor a pénztártagok aláírják a belépési nyilatkozatokat. Általában ekkor történik az esetleges társkártyaigények összegyűjtése is. A havi teendők közé tartozik a vállalt összegű tagdíjak átutalása az egészségpénztár részére, valamint a havi bevallás eljuttatása.

A munkavállaló egészségpénztár-használatára vonatkozó tudnivalók

A munkavállaló bármilyen egészségpénztárra elszámolható dologra (például szűrésekre, szemüvegre, gyógyszerre, fogorvosra vagy akár pelenkára) elköltheti az egyenlegén elhelyezett összeget. A következő év elején az egészségpénztár elküldi neki az igazolást a számlája előző évi befizetéseiről, illetve jelzi azt is, mennyit igényelhet vissza az államtól. A munkavállaló ezek alapján kitölti a megfelelő részt az adóbevallásában, és visszaigényelheti az adott összeget. A NAV ezután 30 napon belül átutalja a visszaigényelt pénzt a megadott számlaszámra. Ha ezt a visszatérítést az egészség számlára kéri, minden forint újra felhasználható ugyanúgy, mint bármilyen más befizetés (tehát utána a következő évben is jár majd az adókedvezmény).

Az egészségpénztári számlán lévő összegre nem tarthat igényt sem a pénztártag hitelezője, sem kívülálló harmadik személy hitelezője, kivéve az egyéni számlán lekötött összeget (tagi lekötés).

¹ Utolsó frissítés: a 2021. 11. 30. napon hatályos jogszabályok alapján

Meddig használható fel az egyenleg?

Az egészségpénztári számla az egyéni vagy munkáltatói befizetés megkezdésétől függetlenül, időkorlát nélkül mindaddig érvényes, amíg van rajta pénz. A pénztár megszabhat egy minimum összeget, amelynek legalább a számlán kell maradnia. Ha a számlára nem érkezik be utalás, és nincs tagdíj jellegű befizetés, egy bizonyos idő elteltével a pénztártag tagdíjnemfizetőnek minősül. A tagdíjfizetési kötelezettség elmulasztása esetén alkalmazandó eljárásokat, és azt, hogy a pénztártagnak a nemfizetési időszakban milyen jogosultságai vannak, az egészségpénztár alapszabálya tartalmazza. A tagdíjfizetés elmulasztásának kezdő időpontjától a pénztár jogosult levonni a tagdíjat a pénztártag egyéni számláján rendelkezésre álló hozamból, negyedéves, féléves vagy éves időközönként. Ezt akár visszamenőlegesen is érvényesítheti, amely időszakra a meg nem fizetett tagdíj vonatkozik. A hozamlevonás mellett az egészségpénztár azt is megteheti, hogy adott hosszúságú nemfizetési időszak után megszünteti a tagsági viszonyt.

Kártyahasználat

A munkavállalónak először aktiválnia kell a kártyáját, amelynek módja egészségpénztártól függően változhat. Általában történhet online, SMS-ben vagy telefonon. A kártya az aktiválás után 3 évig érvényes, ha pedig lejár, automatikusan és díjmentesen cseréli a pénztár.

Családtagok regisztrációja

A pénztártag munkavállaló családtagjai is jogosultak lehetnek a szolgáltatásokra, és mindannyian használhatják az egészségpénztári keretet. Ehhez csak regisztrálni kell őket közeli hozzátartozóként. (Közeli hozzátartozónak a törvény szerint az alábbiak minősülnek: házastárs, egyenes ági rokon, örökbe fogadott, mostoha- és nevelt gyermek, örökbe fogadó, mostoha- és nevelőszülő, valamint a testvér és az élettárs.) Ennek előnye, hogy akár az egész család gyógyszervásárlásai, fogászati kezelése stb. után járhat az adókedvezmény. A munkavállaló családtagjai részére is igényelhet kártyát. A kibocsátott társkártyát csak a birtokosa aktiválhatja.

Vásárlás

Fizetési módok

Egészségpénztári kártyával: ez a legegyszerűbb, leggyorsabb fizetési mód. Minden szerződéssel rendelkező kártyaelfogadó helyen elérhető, sőt akár online is. Ilyenkor a számlakérés is egyszerűbb, hiszen azt a szolgáltató elküldi a pénztárnak.

Telefonos engedélyezéssel: ha a szolgáltatónál nem áll rendelkezésre kártyaolvasó berendezés. Ilyenkor a pénztár telefonon azonosítja a pénztártagot, majd egészségpénztári számlája

egyenlegéből zárolja a megfelelő összeget. A számlát ilyenkor is a szolgáltató küldi el a pénztárnak, ahogy a kártyás fizetésnél is.

Készpénzzel: ha a pénztártag készpénzzel (vagy bankkártyával) fizet egy szolgáltatásért, termékért, számlát kell kérnie, és beküldeni azt a pénztárnak. Ha a számla megfelelő (minden adat hiánytalan, illetve rendelkezésre áll az elszámolásához szükséges orvosi javaslat stb.), ellenértékét a pénztár átutalja a megadott számlaszámra.

Tudnivalók a vásárlásról

A számla elszámolhatóságának minden esetben feltétele, hogy a számlán a pénztártag vagy regisztrált közeli hozzátartozója szerepeljen vevőként, illetve legyen rajta a számlán a pénztártag címe és tagi azonosítója is. Fel kell tüntetni az egészségpénztár nevét és címét is.

Egyes szolgáltatásoknál szükséges, hogy a szolgáltatónak érvényes szerződése legyen az adott egészségpénztárral (például ilyen lehet a magánorvosi ellátás, fogászati ellátás vagy otthoni gondozás). Bizonyos esetekben az adókedvezmény igénybevételéhez orvosi javaslat vagy hatósági igazolás szükséges. Mindkettőnek érvényesnek kell lennie a benyújtott számla kiállításakor, és a rajta szereplő névnek azonosnak kell lennie a számlán szereplő névvel.

A hatályos jogszabályok szerint adózási szempontból megkülönböztethetők adómentes (kiegészítő egészségbiztosítási) és adóköteles (életmódjavító egészségpénztári) termékek és szolgáltatások. Bár mindkettőnél lehetséges az egészségpénztári elszámolás, utóbbinál meg kell fizetni a vásárlás után a személyi jövedelemadót.

Adómentesen elszámolható termékek és szolgáltatások

- Gyógyszerek, gyógyhatású készítmények, betegápolási cikkek – fontos tudni, hogy nem minden gyógyszerárban kapható termék számolható el egészségpénztárra. Ilyenek például a kozmetikai készítmények, az élelmiszerek vagy a táplálékkiegészítők.
- Gyógyászati segédeszközök, orvostechnikai eszközök – ebben a kategóriában számos, a mindennapi életünk során használt termék elszámolható, például gyógycipők, fényterápiás eszközök stb. Egyes eszközök, például hallókészülék vásárlásakor orvosi javaslatot is mellékelni kell.
- Optikai cikkek – a szemüveg vagy kontaktlencse mellett más optikai termékek, kiegészítők is elszámolhatók. Egyes optikai termékek egészségpénztári elszámolásához szakszakorvosi javaslat szükséges (pl. napszemüveg vásárlása esetén a szakorvosi javaslat megjelölhet indokként fokozott fényérzékenységet vagy műtét utáni regenerálódást).
- Csecsemő- és babaápolási cikkek – bárhol megvásárolhatók, olyan üzletekben is, melyek nincsenek szerződésben az egészségpénztárral (pl. szupermarket). Azonban ügyelni kell rá, hogy a

számlából egyértelműen kiderüljön, hogy csecsemőápolási termékről van szó. (Példa: a „sampon” önmagában nem megfelelő megnevezés, míg a „babasampon” igen.)

- Privát orvosi szakellátás – a NEAK (volt OEP) által nem, vagy csak részben finanszírozott egészségügyi szolgáltatások, például: fogászat, szemészet, reumatológia, nőgyógyászat, gyermekgyógyászat, labordiagnosztikai és képalkotó eljárások, kiemelt kórházi ellátások. Az elszámolás feltétele, hogy a szolgáltatóval az egészségpénztárnak érvényes szolgáltatói szerződése legyen, vagy a szolgáltató szerződésben álljon a NEAK-kal.

- Fizioterápia, gyógymasszázs, gyógytorna – ide tartozik például a gyógymasszázs, egyes gyógyfürdők, de akár a fényterápia is. Fontos tudni, hogy bár számos masszázsfajta létezik, kizárólag a gyógymasszázs számolható el adómentesen. A szolgáltatásról kapott számlán ezért a „gyógymasszázs” megnevezésnek kell szerepelnie (és a feltüntetett besorolási szám is erre vonatkozzon).

- Otthonápolás – történhet a helyi önkormányzat által kiadott működési engedéllyel rendelkező szolgáltató által, valamely állami, önkormányzati vagy más szerv által fenntartott intézményben, de történhet ezen intézmények gondozói által a pénztártag vagy szolgáltatásra jogosult közeli hozzátartozó otthonában is.

Elszámolásának feltétele, hogy a szolgáltatást igénybe vevő személy rendelkezzen érvényes orvosi javaslattal, valamint hogy a szolgáltatóval érvényes szerződése legyen az egészségpénztárnak.

- Táppénz-kiegészítés – a pénztártag betegsége, balesete miatti keresőképtelensége esetén pótolja a kieső jövedelmet részben vagy akár teljes egészében, az egyéni számláján rendelkezésre álló teljes összeg erejéig.

A többi egészségpénztári szolgáltatással ellentétben ez a szolgáltatás kizárólag a pénztártagot illeti meg, közeli hozzátartozóit nem. A kieső jövedelem pótlása a pénztártag munkáltatójának igazolása alapján történik.

- Vakok és gyengénlátók számára elszámolható termékek – speciális könyvek, valamint a vakvezető kutyával összefüggésben felmerült költségek sorolhatók ide. Az eladó/szolgáltató cégnek nem kell szerződésben állnia az egészségpénztárral. Feltétel viszont, hogy a pénztártag (vagy közeli hozzátartozója, ha a számla az ő nevére szól) az állapotáról hatósági igazolást nyújtson be az egészségpénztárhoz.

- Lakókörnyezet átalakítása és eszközvásárlás mozgáskorlátozottak

részére – elszámolható az életvitelt megkönnyítő speciális eszközök ára, valamint a lakókörnyezet speciális szükségletekhez igazított átalakításának, akadálymentesítésének költségei. Nem feltétel, hogy az eladó/szolgáltató cég szerződésben álljon az egészségpénztárral (pl. a lakás akadálymentessé alakításának munkálatait bármely számlaképes cég elvégezheti). Ellenben a

pénztártagnak (vagy közeli hozzátartozójának, ha a számla az ő nevére szól) a fogyatékoságról hatósági igazolást kell benyújtania az egészségpénztárhoz.

- **Prevenációs szolgáltatások** – a pénztártag az erre a célra fordított összeg 10%-át visszaigényelheti személyi jövedelemadóijából. Ehhez részt kell vennie egy egészségügyi állapotfelmérésen, melynek alapján a vizsgálatot végző orvos életmódjavaslatot tesz. Az így javasolt preventációs szolgáltatásokra (pl. gyógytorna, gyógymasszázs) szól az adókedvezmény. Az elkerülhető megbetegedések korai felismerésére irányuló szűrővizsgálatok (pl. fogászati szűrés, emlőrákszűrés, mozgásszervi szűrés) esetében nincs szükség orvosi javaslatra az adókedvezményhez. Az adott évben igénybe vett preventációs szolgáltatások költségéről az egészségpénztár a következő év január 31-ig adóigazolást küld a pénztártagnak, aki ez alapján elkészítheti az adóbevallását, és igényelheti benne az szja-kedvezményt, ahogyan az adómentes szolgáltatások esetében is.

- **Egészségbiztosítás** – ha a pénztártag egészségbiztosítást köt saját vagy közeli hozzátartozója javára, és az erről szóló, az egészségpénztár nevére, címére kiállított számlát benyújtja a pénztárhoz, a biztosítás díjára is jár az adókedvezmény. Ha a biztosító fizet az így kötött biztosítás után, annak összege a pénztártag egészségpénztári számlájára érkezik.

- **Gluténmentes élelmiszerek** – az OÉTI által nyilvántartásba vett gluténmentes élelmiszerekre vonatkozik. A számlán a termék pontos megnevezése mellett az OÉTI-számának is szerepelnie kell, mivel a jogszabályi előírások szerint csak az OÉTI-nyilvántartott gluténmentes élelmiszerek és alapanyagok számolhatók el.

Adóköteles termékek és szolgáltatások vásárlása

Egyes életmódjavító szolgáltatások adókötelesek, ezeknél is lehetséges az egészségpénztári elszámolás, de meg kell fizetni utánuk a személyi jövedelemadót. Ilyen adóköteles kiadás például a természetgyógyászati kezelés költsége, a sporteszközök vásárlása, illetve a gyógyteák, fog- és szájápolási termékek vásárlása.

Ha a pénztártag készpénzzel fizet az adóköteles szolgáltatásokért, és kiadását szeretné elszámolni egészségpénztári egyenlegére, a számla benyújtásakor nyilatkozattal is meg kell erősítenie az igényét. Ezután a számlák ellenértékéből az egészségpénztár levonja a törvényileg kötelező 15 százalékos szja-előleget, majd a fennmaradó összeget átutalja a megadott bankszámlára.

Ha a pénztártag egészségpénztári kártyával fizet az adóköteles szolgáltatások, termékek vásárlásakor, az adott tétel teljes árát megtéríti a pénztár a szolgáltatónak (akkor is, ha a pénztártag munkavállaló nem töltött ki erre vonatkozó nyilatkozatot). Ez azt jelenti, hogy ilyenkor a pénztártag munkavállalónak utólag, egyénileg kell megfizetnie az adott szolgáltatások után az szja-t – a pénztár által küldött adóigazolás alapján, az adott évi adóbevallása szerint.

Egészség számláról jogalap nélkül felhasznált összegek

Ha a pénztártag olyan terméket, szolgáltatást vásárol egészségpénztári egyenlege terhére, amely egészségpénztárra nem elszámolható, szja- és szochofizetési kötelezettség terheli. Az ilyen vásárlások után meg kell fizetni az adóelőleget, illetve az egészségügyi hozzájárulást az adóhatóság részére.

Plusz egy lehetőség: lekötés

Az egészségpénztári számla még egy lehetőséget kínál a megtakarításra: a pénztártag lekötheti a számláján lévő összeget vagy annak egy részét 24 hónapos időtartamra. A lekötés évében, az év végén lekötött összeg után 10 százalékos adó-visszatérítés vehető igénybe. Ha viszont a pénztártag a lekötést lejárat előtt feltöri, az igénybe vett adó-visszatérítést 20 százalékkal növelten vissza kell fizetnie, még a feltörés évében.

Egészségpénztári egyenleg feltöltése

Munkáltatói befizetéssel: a munkáltató is fizethet be a pénztártag munkavállaló számlájára, ha szerződést kötött az egészségpénztárral. (Erről részletesebben olvashat a *Hogyan adható az egészségpénztári hozzájárulás?* című fejezetben.)

Egyénileg: a pénztártag eseti átutalással vagy állandó megbízással is utalhat pénzt egészség számlájára, de választhatja akár a csoportos beszedési megbízást is. Emellett írásban megbízhatja a munkáltatóját, hogy nettó munkabéréből vonja le a tagdíj összegét, és utalja át az egészségpénztári számlájára.

Adózási tudnivalók a pénztártag munkavállaló számára

Az egyéni egészségpénztári befizetések és a kapott támogatások után (kivéve célzott szolgáltatások) 20 százalékos adó-visszatérítés vehető igénybe, melyet a pénztártag az adóbevallásában igényelhet. Ehhez szükséges egy igazolás, amelyet az egészségpénztár állít ki az éves befizetésekről és az adóköteles tételekről, következő év január 31-ig.

A pénztártag az adóbevallásban tett külön nyilatkozat (önkéntes kölcsönös pénztári nyilatkozat) alapján rendelkezhet az adó-visszatérítés átutalásáról. A nyilatkozat alapján az adóhatóság megvizsgálja, hogy az igénylő jogosult-e a kedvezményre (pl. nincs-e adó tartozása), majd a visszatérítést az adóbevallása benyújtását követő 30 napon belül átutalja a megadott számlaszámra. Az adóbevallást és minden olyan bizonylatot, melyet az adóbevallás során felhasználtak (pl. adóigazolás), 5 évig meg kell őrizni.

A pénztártag köteles személyi jövedelemadót fizetni az alábbi esetekben:

- támogatás/adomány után (adományból az egyéni számlán jóváírt összeg 100 százaléka)
- jogalap nélkül igénybe vett szolgáltatás után – ebben az esetben egészségügyi hozzájárulást is kell fizetnie
- egészségkártyával igénybe vett életmódjavító egészségpénztári szolgáltatás után
- feltört lekötés összege miatt visszafizetendő adó (érvényesített adó-visszatérítést 20%-kal növelten kell visszafizetni)

Az egészségpénztári támogatás és a munkaviszony megszűnése

A tagsági viszony megszűnik a pénztártag kilépésével vagy halálával, illetve ha a tag az alapszabályban megjelölt időtartamon túl nem fizeti a tagdíjat. Szintén megszűnhet a tagsági viszony kizárással, illetve a más pénztárba történő átlépéssel. A megszűnéskor a pénztárnak kötelessége elszámolni a pénztártaggal, illetve annak kedvezményezettjével.

Egészségpénztári számláját a munkavállaló akkor is tovább használhatja, ha megszűnik a munkaviszonya, illetve ha a munkáltató a továbbiakban már nem nyújt egészségpénztári juttatást. A tagság természetesen meg is szüntethető, azonban érdemes lehet mégis megtartani, hiszen az egészségpénztári számláról elköltött összeg után továbbra is igénybe veheti a 20 százalékos adó-visszatérítést.

Munkahelyváltás esetén, ha a munkavállaló új munkáltatójának van szerződése az aktuális egészségpénztárral, a már meglévő számlára utalható az új munkáltató által nyújtott juttatás.

Az egészségpénztár működésére vonatkozó fontosabb szabályok

Az egészségpénztár működését az alapszabály rendelkezései határozzák meg. Ennek alapján vehetik igénybe a pénztártagok a pénztár szolgáltatásait. Az alapszabálynak a pénztár elnevezésén és székhelyének, telephelyeinek címén túl tartalmaznia kell a pénztár által nyújtott szolgáltatások körét és az igénybevétel feltételeit. Meg kell határoznia az egyes szolgáltatásokra vagy a szolgáltatások teljes körére előírt várakozási idő tartamát. Az alapszabály leírja, melyek a taggá válás feltételei, ki tartozik a tagsági körbe, és hogy a pénztártagok milyen jogosultságokkal rendelkeznek. Rendelkezik nemcsak a pénztártagok, de a szolgáltatásra jogosult közeli hozzátartozóik, kedvezményezettek, illetve örökösök jogairól és kötelezettségeiről. Emellett tartalmazza a tagsági viszony megszűnésének feltételeit és jogkövetkezményeit, valamint a követendő eljárást.

Magában foglalja a pénztári bevételek közötti megosztás arányait és elveit, az egységes tagdíj mértékét és a díjfizetésre vonatkozó szabályokat. Az alapszabály megszabja azt is, mik a következményei a tagdíjfizetés elmulasztásának. Egyebek mellett kitér még a pénztárvagyon

kezelésének és befektetésének szabályaira, a pénztár szervezetének és szerveinek működésére, a közgyűlés összehívásának módjára. Végül tartalmazza mindazon rendelkezéseket, amelyeket a törvény vagy a törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály a pénztár alapszabályába utal, vagy amit a közgyűlés szükségesnek tart.

A pénztár gazdálkodásáról és pénzügyi helyzetéről évente egyszer tájékoztatni kell a pénztártagokat, a munkáltatói tagokat és a támogatókat, az alapszabályban rögzített közzétételi szabályok szerint. A pénztártagokat évente egyszer – illetve az alapszabály rendelkezései szerint akár év közben is – arról is tájékoztatni kell, hogyan alakult az egyéni számlájuk egyenlege. A pénztártagok egyéni számlára vonatkozó tájékoztatása történhet írásban, illetve a pénztártag kérésére elektronikus iratban is. A pénztártag jogosult az alapszabályban meghatározott módon a pénztár irataiba és könyveibe betekinteni, továbbá jogosult a pénztár működésével kapcsolatban felvilágosítást kérni, kivétel ezalól a zárt tanácskozáson készült jegyzőkönyv vagy az ott tárgyalt határozattervezet. A pénztártag a megszerzett információt nem használhatja fel a pénztár érdekeit, illetve a pénztár tagjai személyes adatait és személyiségi jogait sértő módon.

A pénztár naprakész nyilvántartást vezet a munkáltatói hozzájárulásról rendelkező szerződésekről. Ennek tartalmaznia kell a szerződéseknek a pénztár működéséhez szükséges főbb adatait, például a munkáltatói tag adatait, a munkáltatói hozzájárulás mértékét, valamint a szerződés hatályát, esetleges módosítását.

Panasztétel

A pénztár a panaszügyintézés módjáról, valamint a nyilvántartás vezetésének szabályairól panaszkezelési szabályzatot készít, melyben tájékoztatja tagjait a panaszügyintézés helyéről, levelezési címéről, elektronikus levelezési címéről, telefonszámáról és telefaxszámáról. A panaszkezelési szabályzatot közzé kell tenni az ügyfélszolgálatokon és a pénztár honlapján. A pénztár biztosítja, hogy a pénztártag szóban vagy írásban közölhesse panaszát. A pénztár az írásbeli panaszra 30 napon belül írásban válaszol. A telefonos panasztételt a pénztárnak hangfelvételen rögzítenie kell, és a felvételt 5 évig megőrizni, a pénztártag tájékoztatása és a hozzáférés biztosítása mellett. Az e-mailen érkező panaszokat folyamatosan fogadnia kell.

A beérkező panaszokra észszerű időn belül válaszolnia kell, és elindítani a megfelelő ügyintézését.

Ha a pénztártag a panasz kezelésével nem ért egyet, a panaszról jegyzőkönyv készül, amelynek egy példányát a panaszos megkapja. Jegyzőkönyv készül akkor is, ha a panasz azonnali kivizsgálása nem lehetséges. A pénztárnak a panaszról és az arra adott válaszról nyilvántartást kell vezetnie, illetve azt 5 éven át meg kell őriznie. A panasz elutasítása esetén a pénztárnak tájékoztatnia kell a pénztártagot arról, hogy hová fordulhat jogorvoslatért. A pénztár a panasz kivizsgálásáért a fogyasztóval szemben külön díjat nem számíthat fel.